

Похиленко Ірина Сергіївна,

*доцент кафедри політичних наук і права
Київського національного університету будівництва і архітектури
кандидат юридичних наук, доцент*

ДО ПИТАННЯ ПРО ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИННОЇ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Протягом останнього року відбувся стрімкий перехід від традиційного навчання до дистанційного, тобто навчання на базі комп'ютерних технологій. Це сталося, у зв'язку з погіршенням епідеміологічної ситуації в Україні та м. Києві, спричиненої поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), тому, відповідно до рекомендацій МОН і МОЗ щодо посилення карантинних заходів в закладах освіти навчальний процес був переведений з аудиторних форм на використання технологій дистанційного навчання. При проведенні лекційних, практичних та лабораторних занять для здобувачів освіти всіх форм навчання у дистанційному режимі з використанням засобів дистанційного навчання та інших інформаційно-комунікаційних технологій слід керуватися Положенням про дистанційне навчання, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466, Положенням про електронний навчально-методичний комплекс дисциплін та використання технологій дистанційного навчання в навчальному процесі, затвердженого наказом ректора від 30.11.2018 р. № 474.

Що таке дистанційне навчання? Сама по собі ідея навчання на відстані не є новою. Так, наприклад, навчання у Берлінському інституті вивчення іноземних мов від середини 1850-х років відбувалося засобами листування, що пізніше отримало назву кореспондентського навчання. Так само за допомогою звичайної пошти як першої стійкої регулярної загальнодоступної системи зв'язку з 1858 року здійснювалося навчання окремих осіб у Лондонському університеті, здобувачі якого мали можливість складати іспити на отримання академічного ступеня, не зважаючи на форму набуття знань (очну, листування чи самонавчання). Згодом, суспільство усвідомило необхідність навчання без відриву від виробництва і така концепція була втілена через систему заочної освіти. В 1938 році була заснована Міжнародна рада із заочної освіти, яка отримала в 1982 р. нову назву – Міжнародна рада із заочної та дистанційної освіти (ICDE - м. Осло, Норвегія, www.icde.org).

Збільшення попиту на освіту і комп'ютеризація дали змогу перевести навчання на відстані на якісно новий рівень - створене дистанційне навчання. Так, у 1969 році був заснований Відкритий університет Великобританії – навчальний заклад нового типу, світовий лідер у галузі дистанційного

навчання. У 1996 році на семи його факультетах навчалось близько 215 тис. чоловік. Навчання за програмами Відкритого університету Великобританії ведеться в 21 країні світу.

У 1987 р. було засновано Європейську асоціацію університетів з дистанційного навчання, яка в подальшому переросла в Європейський відкритий університет, до його складу входять 17 членів-організаторів з 15 країн.

В умовах сьогодення дистанційне навчання у закладах вищої освіти Європи стало повсякденною практикою. Найбільш відомими в галузі відкритої дистанційної освіти стали такі заклади вищої освіти: Відкритий університет Нідерландів (Open University of the Netherlands, www.ouh.nl), Національний університет дистанційної освіти, Іспанія (Universidad Nacional de Educación a Distancia, Spain, www.uned.es), Центр дистанційного професійно-технічного навчання, Іспанія (Centro de formación profesional y técnica a distancia, www.ceac.es) тощо.

В науковій літературі існують різні підходи щодо визначення дистанційного навчання. Так, Рудольф Манфред Деллінг [1] вважає, що дистанційне навчання є плановою систематичною діяльністю, що включає в себе вибір, дидактичну підготовку та подання навчальних матеріалів, а також нагляд і підтримку студентів, які досягаються шляхом подолання фізичної відстані між студентом і викладачем за допомогою принаймні одного технічного телекомунікаційного засобу.

З позиції Грінвілл Рамбле [2] будь-який процес дистанційного навчання обов'язково включає в себе: вчителя, одного студента або більше, курс або навчальну програму, яку вчитель здатен викладати, а студент намагається вивчати; явний або неявний договір між студентом і викладачем, або навчальною установою, де працює викладач, в якому визначаються їх відповідні ролі того, хто навчає й того, хто навчається. Г.Рамбле визначає дистанційну освіту як метод навчання, в якому учень фізично відокремлений від учителя. Цей метод може використовуватися самостійно, або спільно з іншими формами освіти, в тому числі віч-на-віч. При дистанційному навчанні учні фізично відокремлені від установи, яка спонсорує навчання. Навчальний контракт вимагає, щоб студент навчався, отримував оцінки, мав інструкцію і там, де це можливо, отримав підготовку до іспитів, які можуть проводити навчальна установа. Це має бути виконуватись у двосторонньому зв'язку. Навчання може проводитися індивідуально або в групі; у будь-якому випадку, це здійснюється при фізичній відсутності вчителя.

Для Хілларі Ператон [3] дистанційним навчання є навчальний процес, в якому значна частина викладання ведеться кимось віддаленим у просторі та/або часі від учнів.

Повертаючись до українських реалій слід згадати Положення про дистанційне навчання, відповідно до якого під дистанційним навчанням

розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

В Київському національному університеті будівництва і архітектури забезпечення проведення всіх занять в дистанційному режимі здійснюється з використанням MS Teams, як інтегральної платформи для організації навчального процесу. Для окремих елементів навчального процесу дозволяється використовувати освітній сайт КНУБА (Moodle), Zoom та інші інструменти дистанційного навчання, але з обов'язковою фіксацією їх використання в MS Teams для забезпечення контролю за навчальним процесом.

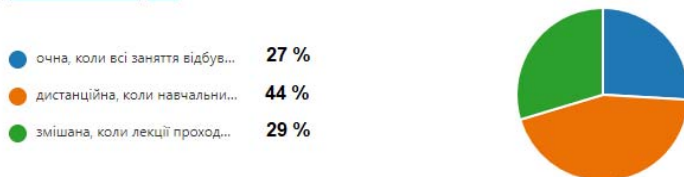
Проте, вивчення психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій не можливе без з'ясування ставлення до тих чи інших форм навчання учасників навчального процесу. З цією метою був застосований такий метод наукового пошуку, як анкетування. Відповіді на запитання анкети дозволили оцінити вподобання опитуваних та врахувати їх побажання в процесі вироблення пропозицій по вдосконаленню навчального процесу. Проходило дослідження через мережу інтернет, шляхом відповідей на анкету створену за допомогою Forms в MS Teams починаючи з березня 2021 року і по сьогоднішній день. Слід відмітити, що комп'ютерне анкетування – це відносно молодий напрямок психодіагностики, в якому використовуються засоби електронно - обчислювальної техніки. Комп'ютерна психодіагностика з'явилась завдяки розвитку інформаційних технологій. Спроби автоматизувати пред'явлення досліджуваному стимульного матеріалу і подальшу обробку результатів робилися починаючи з 1930-х рр., але лише з 1970-х рр. почався справжній розвиток комп'ютерної психодіагностики, обумовлений появою персональних комп'ютерів. З 1980-х рр. комп'ютерні тести стали розроблятися в масових масштабах: спочатку – як комп'ютерні версії відомих бланкових методик, а в 1990-і рр. – як спеціальні методики, що враховують можливості сучасної техніки і не можуть відтворюватись у бланковому вигляді, оскільки розраховані на складний, що змінюється в просторі і часі стимульний матеріал, специфічний звуковий супровід і т.д. Початок XXI ст. відзначається все частішим передаванням комп'ютеру управління процесом анкетування. Якщо в минулі роки автоматизувались окремі стадії дослідження, наприклад пред'явлення матеріалу, обробка даних, інтерпретація результатів, то на сучасному етапі все частіше можна зустріти програми, які здійснюють всі процеси самостійно.

Станом на 25 березня 2021 року у інтернет-опитуванні взяло участь 27 осіб (студенти та викладачі факультету урбаністики та просторового планування КНУБА). Перед респондентами було поставлено ряд питань одне

з яких було сформоване наступним чином: «Яка форма навчання для Вас найбільш зручна?» та запропоновано три варіанти відповіді: 1) очна, коли всі заняття відбуваються в аудиторії; 2) дистанційна, коли навчальний процес відбувається з використанням платформ тімс, зум, гуглкласрум тощо; 3) змішана, коли лекції проходять в онлайні, а практичні аудиторно.

1. Яка форма навчання для Вас найбільш зручна?

[Дополнительные сведения](#)

Малюнок 1- Розподіл вподобань форм навчання

Як вбачається з діаграми зображеної на малюнку 1, більшість респондентів, а саме, 44 % надають перевагу дистанційному навчанню, на другому місці – змішана 29% і на третьому місці - очна 27%. До переваг дистанційної освіти опитувані відносять нові можливості для творчого самовираження, доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищення ефективності самостійної роботи, формування та закріплення різних професійних навичок, а викладачам в свою чергу дає змогу реалізовувати абсолютно нові форми і методи навчання.

Підсумовуючи викладене слід відмітити, що в умовах карантинної діджиталізації навчального процесу, серед завдань, які стоять перед системою вищої освіти України, на перший план виходить дистанційне навчання, його нормативно-правове, кадрове та фінансове забезпечення, формулювання і наукове обґрунтування стратегії дистанційної освіти в цілому та вищої зокрема.

Використані джерела:

1. Delling, R.M. Towards a theory of distance education. ICDE Bulletin 13, 1987. pp.21-25.
2. Rumble, G. On defining distance education. The American Journal of Distance Education, 1989, № 3(2), pp.8-21.
3. Perraton, H. A theory for distance education. In D. Sewart, D. Keegan, & B. Holmberg (Eds.), Distance education: International perspectives. New York: Routledge, 1988. pp. 34–45.

